

UWARUNKOWANIA ZAINTERESOWAŃ I MOTYWY WYBORU C SPORTOWEJ U TRZYNASTOLETNIICH DZIEWCZĄT

Lucyna STUŁA, Marek ŁAZANOWSKI

Kuratorium Oświaty w Gorzowie Wlkp.

Kuratorium Oświaty oddział w Trzciance

Zainteresowania dzieci i młodzieży wynikają z różnych form ich działań. Najważniejszym czynnikiem jest nauka szkolna oraz zajęcia pozalekcyjne. Nie oczywiście jedyne źródła kształtowania się zainteresowań. Rozwijają się one przez czytanie książek i czasopism, oglądanie filmów i innych programów edukacyjnych, kontakty z rówieśnikami a także oddziaływanie środowiska rodzinnego.

Wśród wielu obszarów życia, które interesują człowieka jest sport. Można się interesować w różnoraki sposób: oglądać widowiska sportowe, uprawiać określoną dyscyplinę, obserwować i analizować uzyskane przez sportowców wyniki. Młody człowiek najczęściej łączy wyżej wymienione możliwości.

Sport pełni ogromną rolę w naszym życiu. Uczy, wychowuje, kształtuje pozytywne cechy charakteru, jest czynnikiem warunkującym nasze zdrowie psychiczne i fizyczne.

Początki rozwoju zainteresowań sportowych człowieka przypadają na przedszkolny 6-7 lat, najbardziej optymalnym okresem do rozwijania zainteresowań sportowych jest wiek 10-13 lat (Sankowski 1988).

Zjawisko zwane zainteresowaniem jest trudne do uchwycenia, mimo że wiele osób poświęca mu filozofowie i pedagogowie. Jak więc je definiować? Jest wiele definicji, z których którąś można by było poświęcić dużo czasu, lecz jedna z nich jest przekonująca, właśnie ta została uwzględniona w pracy: „Zainteresowanie jest to bardzo skomplikowana cecha psychiczna osobowości, gdzie współpracują z sobą elementy poznawcze, emocjonalne i dynamiczne, cechą, która ma swój wyraźny aspekt subiektywny (świadomość własnego pozytywnego stosunku do określonych przedmiotów) oraz aspekt obiektywny tzn. przejawia się tak, że można ją obiektywnie obserwować” (Gurycka 1987). Pojęciem tym zajmowali się ponadto (Górniewicz 1987, Tejchma 1987, Olszowski 1964).

Sport a szerzej kultura fizyczna wyzwała możliwość kształcenia i rozwoju nie tylko wartości motorycznych, ale także poznawczych, estetycznych, uczuciowych, społecznych, wychowawczych i rekreacyjno-zdrowotnych. Potrzeba zdobycia tych szerszych wartości czyni z kultury fizycznej wartościową społecznie dziedzinę ludzkich poczynań. Stąd kształtowanie zainteresowań kulturą fizyczną dzieci i młodzieży traktować należy jako działanie ukierunkowane od wielu potrzeb natury biologicznej, społecznej i osobistej (Chromiński 1987).

Głównymi przyczynami zainteresowania się daną dyscypliną sportową są motywy natury: hedonistycznej, sportowej (w sensie wyczynu), rekreacyjno-zdrowotnej i prestiżowej. Zatem osobami najskuteczniej wpływającymi na powstanie zainteresowań będą: nauczyciel wychowania fizycznego, kolega - sportowiec, członkowie rodziny, trener, działacz itp.

Celem pracy było poznanie zainteresowań sportowych u trzynastoletnich dziewcząt z określeniem motywów wyboru wybranej gry sportowej.

Do przeprowadzenia badań wykorzystana została ankieta, składająca się z 16 pytań, opracowana przez Podhajną (2000), w konsultacji z pracownikami Zakładu Pedagogiki i Psychologii Instytutu Wychowania Fizycznego w Gorzowie Wlkp. Badania przeprowadzono na 100 12-13 letnich uczennicach ze szkół podstawowych z Żar (miasto w województwie Lubuskim - ok. 40 tys. mieszkańców).

Wyniki badań i wnioski

Z badań wynika, że aż 67% dziewcząt interesuje się przede wszystkim sportem, 17% muzyką, 10% modą a tylko 6% filmem. Zainteresowania swoje 40% dziewcząt realizuje w szkole, 37% w czasie zajęć pozaszkolnych a 23% w innych formach. W strukturze zainteresowań sportowych dominują gry sportowe - 72%, pływanie - 15%, lekkoatletyka - 5%.

Najpopularniejszą grą sportową była siatkówka - 45% badanych, koszykówka - 27%, piłka ręczna - 24% i piłka nożna - 4%. Motywami wyboru uprawiania poszczególnych gier sportowych były: atrakcyjność danej gry - 56%, nabyte wcześniej umiejętności techniczne - 20%, predyspozycje do danej gry - 10%. Wiodącą rolę w kształtowaniu zainteresowań sportowych spełniali w kolejności: nauczyciel wychowania fizycznego - 35%, środki masowego przekazu - 20%, rodzice - 5%, inne - 40%.

Zadowolenie z wyboru danej gry sportowej zadeklarowało 70% dziewcząt, 24% jeszcze nie wie, 6% uważa, że wybór był niewłaściwy. Podstawowe korzyści z uprawiania gier sportowych to: doznania hedonistyczne 45%, chęć wyzycia się fizycznego 27%, poznanie nowych ludzi 10%, 18% inne. Przy wyborze dyscypliny sportowej dziewczęta w 87% kierowały się „wzorem do naśladowania” (kolega z klasy, znany zawodnik lub rodzic).

Wybraną dyscyplinę sportową 53% badanych chciałoby uprawiać w przyszłości, 37% „raczej nie” a 10% nie miało zdania. Zdecydowane do uprawiania w dalszym ciągu sportu to przede wszystkim siatkarki i koszykarki. Swoje zainteresowania sportowe dziewczęta realizują: 36% w szkole, 18% w klubie sportowym, 26% w gronie przyjaciół, 20% nie rozwija praktycznie. Reakcja rodziców na rozwijane zainteresowania sportowe: 42% akceptuje w pełni, 18% jest przeciwnych, 23% nie interesuje się tym, 17% jest obojętnych w wyborze rozwijanych zainteresowań.

Czas poświęcany na uprawianie wybranej dyscypliny sportowej: 50% dziewcząt powyżej 4 godzin tygodniowo, 24% badanych od 2 do 4 godzin, 26% uprawia sport spontanicznie lub okazjonalnie.

Uprawianie danej dyscypliny sportowej przyczynia się według badanych dziewcząt do: pokonywania trudności - 46%, współpracy z koleżankami w drużynie - 34%, wytrwałości do realizacji celów - 22%, walki z lenistwem - 8%. Według respondentek rola szkoły w rozbudzaniu motywacji do uprawiania wybranej dyscypliny sportowej realizowana powinna być przez: zwiększenie wymiaru godzin przeznaczonych na sport - 60%, organizacją obozów sportowych - 23%, inne -

Wnioski

Zdecydowana większość badanych dziewcząt (67%) interesuje się sportem a podstawowym miejscem realizacji tych zainteresowań jest przede wszystkim szkoła.

Gry sportowe są najczęstszym przedmiotem zainteresowań badanych a podstawowymi

motywami wyboru są: atrakcyjność danej gry, dostępność do ich uprawiania oraz predyspozycje indywidualne.

3. Wiodącą rolę w kształtowaniu zainteresowań sportowych odgrywają nauczyciele wychowania fizycznego, środowisko oraz środki masowego przekazu, kreujące wzorce mistrzostwa sportowego.

Piśmiennictwo

1. Chromiński Z. (1987) *Aktywność ruchowa dzieci i młodzieży*. IWZZ, Warszawa.
2. Górniewicz J. (1987) Czynniki rozwoju zainteresowań dzieci 9-10 letnich. *Nowa Szkoła*, 5, 288-293.
3. Gurycka A. (1978) *Rozwój i kształtowanie zainteresowań*. WSiP, Warszawa.
4. Olszewska G. (1964) *Geneza, przejawy i aktywność zainteresowań sportowych młodzieży*. WSWF Poznań.
5. Podhajna K. (2000) *Poziom zainteresowań i motywy wyboru gry zespołowej trzynastoletnich dziewcząt*. Praca magisterska IWF Gorzów Wlkp.
6. Sankowski T. (1988) *Kształtowanie zainteresowań sportowych*. *Wychowanie Fizyczne i Higiena Szkolna*, 4, 128-130.
7. Tejchma W. (1987) *Zainteresowania uczniów klas ósmych*. *Nowa Szkoła*, 5, 294-300.

WHY THE THIRTEEN YEARS OLD GIRLS HAVE CHOSEN SPORT GAME?

Summary: The main cause was known the sport interested the thirteen years old girls. The researches have shown that 67 % young girls have interested by sport. They have trained at school. Girls have chosen sport game because the game is: attractive individual of predisposition, the possibility of training. Teachers of physical education, friends, tv, the radio, have gave directions for the thirteen years old girls, who have chosen sport game.
